

ABONAMENTUL:

Un an 200 L.
6 luni 100 L.
3 luni 50 L.

Redacția și administrația
Bulevard. Maria

on. Palatul Cultural Arad

inima Nouă

Organ al Partidului Național-Liberal.

Acum ca niciodată,
să glăsuim toți, din
toată inima:
„Trăiască Rege!”

Anul IV. — N-rul 5.

Apare săptămânal sub direcția unui comitet.

Arad, 9 Aprilie 1927.

Cu inima involburată de neliniște urmărim Buletinul zilnic în care se oglindește mersul boalei marelui nostru Rege. Tresărim la cea mai mică urcare a temperaturii și fiecare pulsație în plus, ne frânge sufletul. Ne-ar înduioșa suferința oricărui om, dar — azi — cel ținut în patul durerii este EL, Regele — marele căpitan al oștilor care au făurit această Țară — în care tot EL este primul cetățean.

EL este simbolul mândriei noastre de neam, EL — simbolul vredniciei noastre vitejești — în Țară și peste hotare! Suflet din sufletul poporului peste care domnește, bucuriile noastre sunt bucuriile LUI — durerile LUI sunt durerile noastre...

Jur împrejurul patului în care durerile fizice au ținut pe Erou, milioane de oameni răvășiți în lungul și latul Țării — îngenunchiază, ochii se îndreaptă către Cerul mântuitor, mâinile se împreună spre rugăciune și din milioane de suflete, se infiripă cucernică, pioasă, adânc simțită — o singură rugă:

— Doamne, apără pe Rege!

Alegerile Sinodal-eparhiale.

Cum au fost pregătite. Cum au decurs. Urmările lor.

Nu ne-am ocupa cu alegerile care au avut loc duminicile trecute, dacă ele nu ar însemna cea mai grosolană mistificare a opiniei publice și nu ar avea ca urmare justificarea introducerii politice de partid în sinul Bisericii.

Felul cum au fost pregătite aceste alegeri dovedește până unde pot merge politicianii servili — chiar atunci când ei fac parte din treptele ierarhice ale Bisericii. Sunt preoți cari, cuprinși de patima oarbă a politicianismului lipsit de orice demnitate și mândrie, au șters pe alegători de pe liste, au amînat alegerile ore întregi sau au introdus pe jandarm în biserică.

Denaturăm adevărul? S-o credeți Dvs. d-le Prefect și d-lor cari ați ticluit într'un loc pe care-l vom da pe față în curând, celebra listă a „Noului Ierusalim” apărută în foaia Dvs. oficială. Să credeți Dvs. că denaturăm adevărul! Pentru fiecare afirmare a noastră, vom servi oamenilor de bună credință, dovezi tipărite sau în „facsimile” cu dată și iscălitură.

Și vom ști să scăpăm aceste documente de rigorile onoratei Dvs. Cenzuri. Vă prevenim că vor fi cetite de acei cari trebuie, să le citească.

Va afla atunci alegătorul rural cum se face că într'un sat în care au votat d. ex. treizeci de alegători, au ieșit în rezultatul final de patru ori atâtea voturi, iar în alt sat, unde au votat 80-100 alegători, candidații nu s-au ales decât cu 15-30 voturi.

Va mai afla alegătorul ce fel

de alegeri independente au fost acestea, când d-l Prefect al Județului le-a comandat și controlat din comună în comună, iar fostul prefect dl I. Georgescu, care candidă în două locuri, a fost oprit — din ordin — în mijlocul drumului și obligat să se întoarcă în Arad. Jandarmii care l-au oprit, l-au dat înscris că au primit ordin pentru aceasta și că dacă se împotrivesc, au ordin să-l aresteze. Dl I. Georgescu nu a forțat lucrurile ci s'a plecat în fața acestei urgii deslănțuite de administrație.

Care pot fi

Urmările?

Le poate înțelege oricine. Biserica — cu sau fără voie — a ajuns la dispoziția administrației care dă diplome de capacitate religioasă unor anumiți oameni pe cari, ulterior, tot ea îi susține cu forța în alegeri.

In felul acesta deputații sinodali nu sunt reprezentanții poporului, ci ai oamenilor politici cari încearcă să facă din Biserica o altă tarabă a fripturismului.

Și se mai miră anumiți oameni cum de se înmulțesc bapțiști, cum au ajuns ungurii să aibă episcop-luteran, în Arad și de ce, cu toate societățile orto și neortodoxe, Românul nostru se lasă târât cu arcanul la Sîta Bisericii!

Romanizarea Aradului.

In numerele trecute ale ziarului nostru ne-am fost ocupat de chestia mutării Direcțiunii Regionale C. F. R. din Arad, — dînd expresie părerii noastre de rău, că orașul nostru a fost lipsit de acest serviciu atât de important. Această pierdere dădea cu atât mai mult, căci Aradul stînd că în actualul Guvern se află un cetățean al său, ca ministru, se considera reprezentat destul de bine în orice chestie, care privește orașul ori județul. Se credea că suntem la adăpostul oricărei surprize.

Am mai arătat apoi, că Guvernul va desființa și camerele agricole, iar după prevederile Legii noi, Aradul nu va primi cameră agricolă. În scurt timp vom fi deposezați de al doilea serviciu public regional. În fața acestei desorganizări — căci altcum nu o putem numi — a orașului nostru reproșurile blînde, ce le făceam parlamentarilor arădani erau îndreptăcite și foarte la locul lor.

Presa minoritară din Arad și Timișoara, ne aduce acum o nouă surpriză, și anume, că tot Timișoara va primi și centrala nouă telefonică, care era destinată Aradului.

In definitiv toate aceste constatări ne fac a crede, că ori parlamentarii arădani nu se interesează de treburile orașului și ale județului, — ori, că nu se bucură de trecere în cercurile înalte, încît nu li se iau în seamă cererile prezentate. Ambele alternative au darul de a nemulțumi populația orașului și județului, vîzîndu-și interesele disconsiderate.

După atâtea pierderi suferite, putem în sfîrșit înregistra și un câștig. Aradul

a fost înzestrat cu o reședință episcopescă, a Bisericii luterane maghiare. Cum ministru al Cultelor este tocmai d-l Goldiş, nu greșim atribuindu-l D-sale meritul alegerii Aradului de reședință episcopescă pentru o confesiune maghiară, nici nu putea fi ales alt oraș pentru acest scop. Aradul, care are puternice tradiții politice maghiare, oferea și atmosfera potrivită oricărei instituții publice maghiare; în plus este oraș de frontieră, cu o vecinătate, care poate înviora atmosfera cu pricina. Din aceste considerațiuni putem considera drept recompensă pentru serviciile publice pierdute, și pe care le vom pierde de aci înainte, reședința episcopescă.

Mulțumim d-lui ministru Goldiş, pentru interesul ce ni-l poartă.

PAGINI GLUMETE

Centrala telefonică automată.

In ultimul timp s-a instalat în Capitală o nouă centrală telefonică absolut modernă. Zicem „modernă” în înțelesul de „practică” întrucît grație acestei centrale abonatul izbutește să obțină legătura dorită fără intermediul domnișoarei de la Poștă!

Așadar acest important factor, expert atât în întîrzierea și zădărnicierea legăturilor, cât și în interceptarea convorbirilor al căror secret este... garantat de Constituție; acest indispensabil element amortizator al entuziasmului și intensificator al disperării individuale și colective, este acos din uz.

Dra dela Poștă rămîne simplu subiect de operetă sau eventual obiect recreativ al personajilor administrative mai însemnate din unele țări occidentale.

Ca d. ex. în Franța Seful adminis-

trativ al departamentului Dara Dl. Bas Bonneaux, era într-o seară pornit pe petrecere. Dar, parcă-l făcut! Tocmai când are omul chef, atunci îi lipsește auturajul. S'a întâmplat ca Dlui Bonneux să-i fie chef tocmai în Vinerea din prima săptămână a postului. Restaurantele moarte cafenelele idem. orchestra nicăeri. Și parcă făcut! Tocmai când ai poftă de muzică atunci îți lipsește. În parantesă fie zis, d-l B. este un meloman de forță. Admiră mai cu deosebire „Lied”-urile lui Helne, simfonile lui Brahma și violina lui Paderewski. Dar acum s-ar fi mulțumit omul și cu mai puțin. O șansonetă pornografică din Montmartre, vre-o canțonetă napolitană și la urmă, vre-un „Madelon” vitejesc (asta după ora 3 noaptea).

Cu neputință însă. Deodată o idee năstrușnică incolți în mintea ageră a

d-lui B. Se asvârli într-o trăsură de piață și

— Acasă, birjar!

Ajuns acasă, d-buit cu oarecare oscilație ale punctului de gravitate, cămara și după ce se înarmă cu o butelie de șampanie și 2 pahare, se îndreaptă spre brou. Aci se făcu comod, desfunde butelia, umplu paharele și așezându-se în fotoliu învârti cu putere manivela aparatului telefonic.

— Allô! allô, centrala! Centrala? allô, domnișoară, allô... Ești de serviciu, D-ră? Daaa?! Bun! Bun! Uite ce-i, D-ră, fiu bună și cântă-mi ceva... Cum? Nebun? D-ră, te rog să nu mă insult! Știi d-ta cu cine vorbești? Bețiv? Bine. Am să-ți arăt eu ție bețiv. Măine am să te dau afară. Afară, înțelegi, afară. Ca să-ți treacă pofta de a mai vorbi astfel șefului administrativ al... (urmează întreaga declinare a competenței și un „poc” al receptorului).

D-na Bonneaux pe care sgomotul scenei precedente o trezise din somn a asistat fără să vrea la epilog din odaia sa de culcare.

D-na B. are calitatea de a-și cunoaște bine bărbatul; și știe că nu glumește. Pe de altă parte a cuprins-o mila pentru D-ra dela Poștă. — Fără să întârzie puse mina pe receptorul

de pe masa de noapte și mai mult, suflă decât vorbe — în pâlnie:

— Allô, Centrala? Allô! D-ră d-ta ai vorbit adineauri, cu d-l șef al...? da? Bun! Aici este chiar soția d-lui Șef... da... da! D-na B. — D-ră te rog foarte mult scuză-l pe bărbatul meu. E beat! Și penitrucă mi-e teamă să nu ți se întâmple vre-un rău, te rog și mai mult fă-i dambila: cântă-i ceva. Allô? Da, d-ră! Te rog mult... Vom fi amândouă liniștite: eu în noaptea asta; d-ta mâine și-n zilele următoare. N-o să-ți mai facă nici un rău... Imi promiți, d-ră? da? Mulțumesc. Mulțumesc foarte mult... Ce să-i cânti? Ce vrei... ce-ți trece prin minte... Așa dar... bun! Mulțumesc, d-ră. La revedere.

Peste 5 minute, d-l șef al departamentului Darra, din estul Franței stă întins în fotoliul biroului său, plinând cu stânga receptorul care-i vibra la ureche tremolându-l răgușite — ale D-rei de la Poștă, iar cu dreapta cicoand și îmbilind-o să bea șampania din cel de-al doilea pahar cu care avusese grija să se aprovizioneze din vreme...

„În timp ce d-na Bonneaux se gândea cu răvnă la minunea centralei telefonice... automate.”

(După Chantecler)

Localizată de Casius Ilieșu.

VITICOLE.

După ani de frământări, de criză, de lipsă de organizare, viticultura este aproape de aș vedea visul cu ochii.

În urma mișcărilor puternice ale podgorenților români începute la 1922 prin congresele de la Focșani și Arad, continuă stăruitor în anul trecut la 10 Febr. București, 10 Martie Focșani, 23-24 Aprilie Iași, 13 Maiu Chișinău-Basarabia. Septembrie — Octombrie Panciu, Odobesti — Putna și Nicorești-Tecuci, Colești — Râmnicu Sărat, d-l C. Garoflid Ministrul Agriculturii în de comun acord cu reprezentanții podgorenților din România, conducătorii Sindicatelor Viticole și ai Uniunii lor, au elaborat un proiect de lege pentru încurajarea Viticulturii, care în săptămâna trecută a fost depus la Consiliul Legislativ.

Dacă proiectul va putea fi trecut în sesiunea actuală a parlamentului, Viticultura va primi o sănătoasă îndrumare prin:

Legea de înființare a Creditului Viticol. Legea pentru combaterea fraudelor în vinificație și în comerțul cu vinuri. Legea pentru Unirea Zonelor de podgorii și interzicerea plantării producătorilor direcți. — Și Legea de Sindicalizare obligatorie a viticultorilor pe centre județ și regiuni.

În sesiunea din Maiu anul trecut Viticultura a avut norocul să primească un mic acout din legile de protecție:

s'a votat majorarea taxei pe spiritul industrial, majorare care a avut ca prim efect restrângerea falsificărilor de vin, cari lăseră o dezvoltare uimitoare în toată țara.

Situația podgorenților români la începutul acestei primăveri este din cele mai critice — Datorită vândutului la diferite bănci cu procente uzurcare de 24-30-40%, pe an, în fața speculațiilor care se face pe spinarea lor cu materialele și substanțele necesare viilor, așteptând luptă dârje cu boalele criptogame și cu viermișorii de Cochylis și Eudemis, podgorenții din regiunea Nicoreștilor jud. Tecuci au cerut într-o mare adunare a lor „Credit imediat”.

Dacă proiectul de lege pregătit va putea fi votat, dacă Banca Națională va înțelege să avanseze un ajutor Creditului Viticol ce se va înființa, Viticultura noastră va porni sănătos spre o eră de consolidare și de propagare.

Domnii parlamentari din județele cu dealuri de vii, majoritari sau opozanți, au datorat să grăbească salvarea celor 428.000 de proprietari de vii votând fără discuție legea care vor fi prezentate zilele acestea de d-l Ministrul Agriculturii, pentru încurajarea Viticulturii.

De vom reuși, cinstite mare se cuvine conducătorilor Uniunii Generale Viticole și Sindicatelor Viticole, dar mai cu seamă podgorenților din regiunea Putnei, Tecucului și Iașilor cari s'au mișcat puternic, dovedind conștiința și grije de soarta lor. D. Anastasiu Dir. Sind. Viticol Arad.

organismului scade. Când scade puterea de rezistență a organismului? Primaară când ducem o viață neregulată; așa dacă nu dăm organismului, trupului omenesc după muncă odihna cuvenită. Mulți oameni cred, că petrecându-și nopți întregi nu au lipsă de odihnă. Se înșală amar. Odihna adevărată este numai somnul. Omul, care muncește ziua are nevoie de un somn liniștit de 7-8 ore.

De regulă acei oameni, cari noaptea își petrec, pe lângă faptul că nu dorm, tot în decursul nopții de obicei mai și fumează, apoi își mai irită și starea sufletească parte prin jocul de cărți, parte prin consumarea alcoolului, beuturii, așa încât din punct de vedere al sănătății aceste fapte sunt cele periculoase. Organismul dela o vreme se obosește, slăbește și pregătește terenul pentru dezvoltarea tuberculozel.

Dar nu numai timpul petrecut noaptea slăbește organismul, ci și timpul liber (de odihnă) peste zi, dacă nu-l vom întrebuința rațional.

Timpul liber, de odihnă peste zi trebuie să-l petrecem cât se poate în aer liber și curat. Deci cea mai importantă condiție în apărarea contra tuberculozel este: **să petrecem cât mai mult în aer liber și curat.**

(Va urma)

Producția noastră agricolă în 1926

Dintr'un studiu asupra producției noastre agricole, culegem următoarele date, cu privire la recolta a. 1926:

S'a produs în a. 1926

1. grâu	301.776 vag.	din care se consumă în țară	212.725 vag.
2. secară	28.558	"	18.425
3. orz	168.494	"	80.400
4. ovăz	115.902	"	82.075
5. porumb	570.147	"	304.850
6. fasole	21.906	"	"
7. linte	689	"	"
8. mazăre	796	"	"
9. cartofi	200.108	"	"
10. cânepă (semințe)	2.034 vag.	"	"
11. in (semințe)	590	"	"
12. rapiță	1.676	"	"
13. floarea soarelui	14.286	"	"
14. sieclă de zahăr	120.138	"	"

Suprafața întreagă cultivată, în anul 1925/6 a atins recordul ultimilor ani, întrucât se cifrează cu 12.276.807 hectare, din care 27% a fost însămânțată cu grâu și 33% cu porumb.

Ce privește calitatea cerealelor noastre, trebuie să constatăm, că a fost inferioară anilor precedenți; iar pentru a demonstra efectul unei cultivări sistematice a pământului, vom comunica aci câteva date comparative.

Pe un hectar s'a produs în mediu Kgrame:

România	înainte de război	850 grâu,	690 orz,	870 ovăz
"	după război	1150	1040	950
Belgia	"	2530	2750	2380
Olanda	"	2530	2620	2060
Danemarca	"	3160	2150	"
Ungaria	"	1340	1430	1150

Din aceste cifre atât de elocvente, orice om cu judecată își poate da seama ce ar însemna la noi introducerea cultivării raționale a pământului! Mai ales, că solul la noi e mai bun decât în Belgia ori Olanda, încă în bunăstărea lui, pentru ca să dea un rod pe jumătate, ca și în Belgia, — nici nu ar reclama mult timp. Ori dacă solul nostru ar fi ridicat la o fertilitate egală cu jumătate din a Belgiei, — ceea ce nu e lucru mare, — ar însemna să sporim producția de cereale cu 50%. Valoarea celor 1.547.100 vagoane produse agricole, — specificate mai sus, — reprezintă o sumă aproximativă de Lei 80 Miliarde. Dacă aceasta producție ar fi ridicată cu 50%, ar însemna, că întreg acest surplus de producție, valorând 40 Miliarde Lei, ar fi liber de a-l exporta, deoarece trebuințele consumului intern sunt acoperite cu 60% din producția scăzută de azi.

Fără să mai vorbim de produsele industriei noastre petrolifere și forestiere, cari încă reprezintă azi la export o valoare aproape, — egală cu

cea a produselor agricole, vedem că numai prin intensificarea producției agricole ajungem rezultate considerabile. Cu un cuvânt e evidentă bogăția imensă a țării noastre, care bogăție rațional exploatată și numai prin noi înși-ne valorată, va răsfărca efecte binefăcătoare asupra întregii țări.

Prin urmare, când Partidul național-liberal nu lasă, ca să pună streinii mâna pe avuțiile noastre naționale, dă dovada unei vederi îndepărtate în viitor, care pe mulți oameni pripiți sau înconștienți nu-l interesează, decât prezentul învârtelilor. Politica economică a Partidului național-liberal reglîndeste o înaltă conștiință națională și un adevărat patriotism. Nu trebuie să ne lăsăm a deveni slugile finanțelor internaționale, ci să ne năzuim a ne organiza munca națională pentru valorificarea înepușabilelor avuții naturale, cu care Dumnezeu a binecuvântat țara noastră.

Aceasta o vrea Partidul național-liberal, aceasta trebuie să o vrea tot românul bun.

Direcțiunea Școalelor de Ucenici Industriali și Comerciali ale Statului din Arad.

Nr. 110—1927

Convocare

La adunarea generală a Societății Culturale și Muzicale a Tinerimii Industriale, Comerciale din Arad, care se va ține la 10 Aprilie 1927 ora 4 p. m. în sala festivă a Școlii Medic Nr. 1, din str. Iosif Vulcan.

Sunt rugați a participa toți D-nii membrii activi, ajutători și fondatori. După adunarea generală festival.

Arad, la 4 Aprilie 1927.

Nr 20

Comitetul.

Pește proaspăt de Dunăre, pește sărat de toate felurile și cartofi, se capătă zilnic la Iosif Lutfwák.
2 Arad, Calea Banatului Nr. 4.

Cel mai frumos cadou de Paști este o poză în mărime naturală pe care o scot după orice altă poză cu

Lei 180 bucata.

BRAUN

Calea Banatului Nr. 3
ARAD.

KRON și WANDRACSEK

Arhitecți, birou de construcții și de planuri arhitectice pentru zidari.

Arad. Str. Loc. Av. I. Savu Nr. 9 (fost Kiss utca partea din Ferenc tér).

Cetiți și răspândiți ziarul
„Tribuna Nouă”

Allo Radio Arad

S'a deschis marele magazin de textile de modă bărbătească și pentru Dame „**L I C A**” în fostul local FRAȚII APPONYI.
Bul. Reg. Ferdinand I Nr. 13.

Cronica sanitară.

TUBERCULOZA

de Dr. M

În scăderea infecției de tuberculoză, precum și în reducerea dispoziției, înclinării spre aceasta boală, joacă un rol foarte însemnat și apărarea individuală. Fiecare om trebuie să cunoască toate măsurile de apărare contra acestei boli.

Starea bună materială unor oameni le servește de multe ori spre ruinarea sănătății lor, căci încrezuți în aceasta stare bună își petrec nopți întregi în joc de cărți și în beutură.

Pentru că chiar și omul sărac, lipsit de mijloace, dacă va ști și va cunoaște sfaturile de mai jos și urmându-le va duce o viață cumpătată și normală, ușor va putea contrabalansa toate năcazurile, toți factorii cari l-ar putea periclita sănătatea sa.

Cari sunt aceste sfaturi, respective lucruri despre cari cu toții trebuie să avem cunoștință în apărarea contra tuberculozei?

Înainte de toate să știm, că înclinarea spre tuberculoză se ivește în tot cazul, când puterea de rezistență a

In rezolvirea crizei mondiale a combustibilului.

(Urmare și sfârșit).

În așteptarea acestei soluții definitive, tactica adoptată a fost ca paralel cu adoptarea ei a se căuta să se îndepărteze cât mai mult acest termen, căutând a se economisi cât mai mult energia calorică a căcămintelor actuale. În această direcțiune s'au îndreptat mai toate eforturile inginerilor din timpurile prezente. O întreagă literatură tehnică a fost scrisă cuprinzând numeroase studii și rezultate obținute prin diferite procedee. Economie și iar economie cât mai mare la ardere — este lozincă ce se are în vedere la conceperea tuturor mașinilor centrale de forță. Prin constatarea mai întâi pe țări, în colaborare mai târziu cu congresele mondiale, s'au adunat la un loc ingineri și au luat asupra lor această sarcină. Rezultatul acestor adunări sunt recomandările trimise în urma studiilor teoretice și aplicațiilor lor făcute de diverși ingineri și care toate conținu în a îmbunătăți randamentul instalațiilor atât prin concentrarea cât mai intensă a unităților mici în unități mari de forță cât și prin recuperarea căldurii din elementele ce reprezintă pierderi.

Astfel în primul rând gazul rezultat prin arderea combustibilului — având 3000° — 4500° nu mai sunt lăsate a se pierde prin scaparea în atmosferă pe coș cu această temperatură. Cu ajutorul lor, după eșicarea din focare dar înainte de a lua drumul coșului, se încălzește apa necesară alimentării cazanelor. Prin aceasta rezultă o economie de cărbuni din faptul introducerii apei mai calde în cazane.

O altă recomandare principală este supravegherea arderei adică a cantității de aer necesară combustiei, măsurându-se cantitatea de CO₂ și CO, cuprinse în gazele de combustie.

Temperatura aerului de ardere influențează și ea în mod apreciat randamentul și se caută deci a fi cât mai ridicată. Căldura necesară acestei urcări de temperatură este luată tot de la cazane de combustie înainte de a eși pe coș.

Un alt mijloc de economie este adoptarea așa numitelor acumulate de aburi. Ele sunt niște rezervoare în care este prins plusul de abur ce-l produce la un moment dat cazanul și înmagazinat. Poate fi redat apoi când cerința este mai mare decât producția cazanului.

În fine un alt mijloc constă în utilizarea aburilor la presiuni cât mai înalte. S'a ajuns astfel la cazane cu presiuni de 20—25—35 și chiar 60 atmosfere. În ultimul timp în Suedia au fost construite niște cazane rotative pentru 100 m/m — culmi pe care mai înainte chiar tehnica le credea utopice.

Cu toate aceste uriașe eforturi încununate de succese importante, fîinit tot fîinit rămâne și dacă s'a reușit a se îndepărta scadența, ea n'a fost însă înlăturată.

Concomitent deci cu cercetările de ameliorare a randamentelor instalațiilor industriale s'a căutat a se soluționa definitiv chestiunea și a se pune stăpînire pe altfel de surse de energie. Ca indicat în primul rând a fost utilizarea puterii vînturilor și mai apoi a mareelor.

Neregularitatea sau discontinuitatea lor pe deoparte, precum și costul prea mare al instalațiilor cerute pentru folosirea lor pe de altă, au spulberat și aceste speranțe.

Un alt element luat în considerare a fost și utilizarea căldurii solare.

Utilizarea acestui element nou în caz de reușită ar constitui soluția definitivă a chestiunii. S'au făcut diferite încercări în acest scop cea mai plină însă de speranțe este soluția dată de 2 ingineri francezi George Claude și Paul Boucherot. A fost comunicată Academiei de științe din Paris la 15 Noembrie 1928 și de ea s'au legat mari speranțe.

Într'un număr viitor voiu expune această nouă contribuție a științei franceze, pentru binele omeniei.

Episcop maghiar în Arad.

Cele câteva zeci de mii maghiari de religia evanghelică luterană, fiind în număr prea neînsemnat, până acum nu aveau episcopia lor proprie în țara noastră. Încercări de a câștiga dreptul la o organizație episcopală au făcut și sub guvernul precedent, însă fără rezultat. Acum și-au văzut visul cu ochii și în ziua de 3 Aprilie a. c. s'a sfințit și instalat în biserica evanghelică — maghiară din Arad primul superintendent (episcop) evanghelic maghiar din România mare în persoana d-lui Frînt Lojos La solemnitate a participat și un delegat al guvernului, autoritățile locale și reprezentanții celorlalte biserici.

Luând act de înmulțirea organizațiilor religioase din țară cu noua episcopie, nu putem lăsa neremarcată împrejurarea că înființarea acestei episcopii formează un succes deosebit al politicii minoritare. Bucuros recunoaștem tuturor

minoritarilor dreptul de a se organiza pe terenul religios cum vor crede de cuviință — în marginile legilor țării. Dar oare Aradul dela frontiera de vest a țării să fie cea mai potrivită localitate pentru reședința acestei episcopii, atunci, când maghiarii evanghelici sunt răspândiți în întreg Ardealul.

O altă chestiune, pe care trebuie să o subliniem este că până când românii ortodocși au câte o episcopie numai la câte șase sute mii de suflete, maghiarilor le-a succedat să obțină o episcopie pentru cel mult cinci zeci de mii de credincioși. În fine suntem curioși în ce măsură va pune guvernul la dispoziția episcopiei noui, mijloacele materiale promise de reprezentantul său, d-l Dr. Zenovie Păcleșanu cu ocaziunea solemnității de instalare. Prevedem că nu va avea de ce să se plîngă episcopia nouă.

Din Covășinț.

— Plângeri —

Intr'una din zile am citit într'un ziar guvernamental din Arad, că noul consiliu județean s'a ocupat într'o ședință recentă cu diferite chestiuni privitoare la interesele județului.

Nu ne putem explica faptul că s'a trecut cu vederea problema construcțiilor școlare rămase, de mai bine de un an, în nelucrare.

Până când această indiferență față de lăcașele culturii?

Nici atîta interes nu provoacă, micuții elevi cari stau îngrămădiți în sale necorespunzătoare?

Cu ce au păcătuit școlile pentru care s'au luat măsuri îmbucurătoare sub guvernarea trecută?

Milioane s'au cheltuit pentru ridicarea lor și dacă această operă nu s'a putut sfârși, datorită cui e să o continue?

Preferăm în locul răspunsurilor dubioase, pornirea la lucru și așteptăm cu nerăbdare..

Cor.

Potrivit cu Legea Reformei agrare, comuna Covășinț a fost improprietărită cu 580 jug. de pădure pentru aprovizionarea populației.

Această lege mai prevede ca improprietărită să se facă cu cheltuielile statului, având cei îndreptățiți să replătească în rate atît terenul expropriat cât și cheltuielile efectuate.

Nu ne putem explica motivul care l-a îndemnat pe d. inv. Al. Terebent să încaseze câte 420 Lei dela îndreptățiți sub amenințare că de nu vor solvi această sumă vor pierde „dreptul de pădure“.

Cu ce drept exercită d-l Terebent aceste presiuni asupra bieților țărani, cari fiind complect lipsiți de bani, sunt nevoiți să-l împrumute cu mari procente?

E de datorita d-sale să răspundă de ce acest greu impozit pe capul celor năpăstuiți!

Dealtfel cum se explică faptul că d-sa a ajuns cașterul, dirigitorul și împărțitorul — după plac — al pădurii expropriate?

Și asupra acestui fapt, îndrăsnim să atragem atențiunea forurilor competente, mai ales d-lui prefect, spre a se ordona o serioasă cercetare.

Mai mulți sînt ni.

† Pr. Octavian Tămășdan.

În ziua de 6 Aprilie a. c. la ora 2 jun. d. m. a avut loc înmormîntarea vrednicului preot al comunei Moneasa Octavian Tămășdan.

Serviciul a fost săvârșit de către protoereii Popovici și Stana preoții Nemet Iustin din Semlac și Ionescu din Gai, diaconul Guleș. Au vorbit la aceasta tristă ceremonie preotul Simeon Stana.

Consistoriul a fost reprezentat prin Dr. Ciuhandu, Păcășanu, Muscan. Olariu asessori consistoriali și Cioara protodiacon. Am mai văzut pe preoții Ardelean și Marșieu din Micălaca, Felnician din Sămbăteni protopopul sârbesc Dr. Kovincic Uros și protopopul rom catolic din Giogovaș.

S'a constatat cu mult regret lipsa la înmormîntarea acestui sărac preot care a muncit o viață întreagă pentru biserică a corului teologilor, a directorului teologiei care după cum știm a fost profesor al defunctului.

Pe lângă prezența protopopilor de altă confesiune s'a marcat lipsa protopopului gr. or. român din localitate.

Reprezentările teatrale românești pe luna Aprilie în Arad.

8 Apr. Asamblul de Comedii al teatrului Național din București cu Dl Aurel Athanasescu și Dna Natașa Alexandra va da o singură reprezentație cu celebra piesă CĂSĂTORIA, comedie în 3 acte de Gogol.

12. Apr. Artiștii teatrului național din București sub conducerea Dlui R. Bulfinski, vor reprezenta: IOANA D'ARC, piesă în 6 acte și un epilog de B. Schaw.

25 Apr. Artiștii teatrului național din București sub conducerea Dlui G. Ciprian, vor reprezenta: HOTII, tragedie în 5 acte de Schiler.

26 Apr. Turneul de comedii cu marele comic Ioan Manu societar al teatrului Național din București, va reprezenta: FUNCIONARUL DELA DOMENII, comedie în 3 acte de Lucustean.

1 Mai, Mielu Constantinescu, societar al teatrului național din București, va reprezenta: COCOȘUL NEGRU, fantezie dramatică de Eftimiu.

Romanele de fascicol...

Ig. Hertz e un editor dar mai e și un jidan.

Și adăugăm acest epitet nu spre ai insulta, Nu. Ci spre a confirma un fapt pe care Ig. Hertz, numai datorită acestui epitet, îl exercită cu atîta succes. E vorba de... literatura care în timpul din urmă străbate tot mai adînc în masele poporului — pornind din tiparurile marelui editor Ig. Hertz. Și acest „mare“ editor, datorită faptului că e jidan, posedă din belșug spiritul comercial, pe care știe să-l aplice. Cîne nu cunoaște produsele editurii de care vorbim? Și cine nu s'a înfruptat la izvorul plăcerilor nesecate pe care le procură aceste produse? Chioscurile de ziare dau cu prisosință — clienților — câte un număr gratis din orice „roman“.

Și acest număr e astfel făcut, încît în ultimele rînduri, eroul principal ia cupe cu otravă spre a o... respinge în numărul 2 care costă 3 Lei. Și cum n'ai da 3 Lei ca să afli se s'a făcut eroul?...!

Iată cum șirul atîtor „romane“ este gustat cu voluptate de atîția curioși: șosefuri, birjari, fete de casă, licenți, funcționari și de ce n'ar fi curioși și țărani. Da, țărani, căci D-l Ig. Hertz a avut grije să nu lipsească nici țărănilor literatura ce se poate citi în carul cu boi, la plug... E doar o măsură contra analfabetismului! Și d. Ig. Hertz e omul culturii! Altfel n'ar fi atît de sîrguincios. Căci nu se întîmplă nici odată să lipsească chioscurilor fasciculele prea interesante. Așa sau perindat: „Între tron și iubire“, „Blestemul moștenirii“, „Misterul din cavou“, „Voevodul Codrilor“ și câte altele!

De ce n'ar fi cât mai multe? Sunt cîștine! 3 Lei numărul. Ei, dacă se întîmplă ca un roman — datorită fanteziei anonimilor autori — să aibă 200—300 numere — nu se simte căci cumperi pe rînd și nu-ți dai seama cum se strecoară din buzunar 600—900 Lei pentru a-ți otrăvi sufletul cu veninul „literaturei“ ce excelează prin bogate pagini de adevărată pornografie și mîndrie sufletească. În vitrinele librăriilor românești, îngălbinesc filele atîtor volume în care palpită sufletul celui ce le-a scris. Colbul așterne pe titlu vîl de doliu: își plîng cititorii cari fac economie, cumpărînd produsele murdare ale unui editor care speculează în mod ordinar, mentalitatea cetitorilor și răbușarea românească. Și iată cum „Crisa cărții“... problema vecinic actuală, nu se poate soluționa tocmai fiindcă D-l Ig. Hertz știe să abuzeze de înconștiența lectorilor săi devotați.

Și marele editor poliglot din București își continuă opera-i infamă cu atît mai nestîngerit cu cît în timpul ocupațiunei a fost frate cu nemții. Atunci, ca mare reprezentant al librăriei de războiu germane răspîndea pretutîndeni reviste ilustrate în care erau batjocorite: familia regală, armata și îndărătnica rezistența românească din Moldova. Și atunci ca și acum, doar otrăvă sufletească știa să împartă Profitînd de indulgența proverbială a românului — Ig. Hertz — ar trebui vîl de puțin acum, să-și sisteze procedeul Căci știe prea bine — că locul i-ar fi fost în celula Văcăreștilor, nu în depozitul murdărilor cu cari otrăvește suflete și fură bani.

Publicul românesc ar trebui să respingă cu dispreț orice tipăritură pornită din acest depozit. Si-ar fi timpul ca d. Ig. Hertz să întîmpine cel puțin această sfidare.

VICENTIU BUGARIU.

Spectacole.

Teatrul orășnesc: Vineri la 4 h. Dolly, operetă, seara la 9 h. Căsătoria cu Natașa Alexandra Sămbătă 9 Apr. la 3 jum. Soțul ce doarme, la 8 jum. Regele bandiților Dum-nică la 3 h. Regele bandiților, la 6 h. După divorț, la 8 jum. Regele bandiților. Luni, la 8 jum. Liliom, reprez. de adio a lui Darvas Ernő. Marți, la 9 h. Ioana d'Aro cu Bulfinski.

Palatul Cultural: 9 Apr. Festivalul soc. „Mormintele eroilor“. 10 Apr. Festivalul școlael normale de fete, 11 și 12 Apr. Reuniunea Filarmonică; Concert simfonic: Beethoven: Symfonia IX.

Cinematografe:

Apollo: Mihai Strogoff până în 12 Apr.
Urania: 7—10 Apr. Controlorul vagoanelor de dormit cu Harry Liedtke Din 11—13 Apr. Ajutor, mă prigonesc banii.
Elisabeta: 8, 9, 10 și 11 Automobilul aburător cu HARRY PIEL, 12, 13 și 14 Nuntă în revoluție cu Meredith și Davies vine, Regele Pedalei, premieră în Arad!

Nu fac reclamă prin strigăte, ca să vă convingeți că este un lucru făcut de un specialist, poze de orice mărime din cele mai bune, vizitați atelierul Fotografic ȘTEFAN CURTICEAN
:- unde face 6 fotografii mici și un tablou mărit cu 150 Lei. :-

8

La Restaurantul CENTRAL

Sub conducerea specialiștilor VELICIU și TRENER

se servește prînz și cină gustoasă, băuturi excelente, după teatru cină caldă, pe lângă serviciu cel mai punctual. — Abonaților mare reducere. —

Sfichiuri.

Un confrate umple o coloană jumătate cu argumente care vor să dovedească ce este în realitate preocuparea culturală a partidului liberal. — O toabă „spartă” ar fi vrut să adauge confratele. Argumentele sunt cam de-acestea: „scărbă”, „șirelenii” „căteluși” „meciță” „interese murdare” etc.

(Pe cele mai tari nu le reproducem). Confratele are dreptate!

Dela 1848 și până azi, în toate guvernările și prin toate evenimentele prin care am trecut, partidul liberal n-a făcut altceva decât să spargă... toba culturală.

În schimb partidul național — cel care ne-a dat unirea dela 1859, independența dela 1877, Regatul, consolidarea, campania din Bulgaria și războiul pentru unitatea națională, precum și partidul țărănesc. — cel care a împroprietărit pe țărani, le-a dat vot universal și are economiști de talia lui Vizgică (șefule, dă-mi un franc) deasemenea și partidul național-țărănesc (0+0=100), în toate guvernările și prin toate evenimentele prin care am trecut, n-au făcut altceva decât să umfle... cimpoiul democrației demagogice.

Iar azi cimpoiul răsuflă și sună fals, atât de fals că partizanii au început să-și ia câmpii!

Papistas.

Informațiuni

Ziarul „Viitorul” din 7 Aprilie c., protestează la președinția Consiliului de miniștri, împotriva sistemului introdus de potențaii locali, de a ne cenzura ziarul. Vom ține în curent atât președinția Consiliului cât și pe confratele bucureștean care ne-a luat apărarea, cu noile mostre ale sistemului potențat în Arad.

În ziua de 3 Aprilie, a avut loc alegeri de deputați-Sinodali la bisericile filii din mai multe comune din județ. Nu cunoaștem rezultatele de cât dela următoarele comune:

Iteu, unde alegerile s-au efectuat sub conducerea directă și personală a Prefectului de județ,

plus notari, plus primari, plus candidați fripturiști; iar cei adversi opriți de balonete de a vedea biserica, dela comunele Seliște și Cuvin.

Iată-le: Iteu: D-nii Georgescu și Pleș 42 voturi. D-nii Beleş-Cotoiu 51.

Seliște: D-nii Georgescu și Pleș 37 voturi. D-nii Beleş-Cotoiu 17, adică, în total, o majoritate de 11 voturi pentru lista Georgescu despre care se zice că ar fi „bustat” — dar știm noi cine spune aceasta.

Cuvin: D-nii Georgescu — Răzvan 70 voturi. D-nii Moldovan — Iancu 36 voturi.

Publicăm ca să se știe, căci la scrutin va fi... invers.

În urma hotărârei guvernului de a mări leaşa funcționarilor, ministerele au primit o circulară din partea președinției consiliului, în care li se spune că numărul funcționarilor publici va trebui să fie redus cu 25 la sută.

Aceasta e măsura guvernului de a normaliza salariile.

Așteptăm însă să vedem după ce norme se vor face reducerile.

Se vor elimina funcționarii cari n-au sprijinitori sau cei puțin merituoși?

De când C. F. R-ul are în frunte un expert conducător, se pot înregistra multe măsuri de îmbunătățire. Trecând peste ultimele deraieri groasnice o ultimă măsura este aceea de a schimba culoarea biletelor de călătorie.

D-l subsecretar de stat preferă culoarea roză.

E singurul lucru care lipsea C. F. R-ului — Chelului îi lipsește tichia de mărgăritar.

După decizia juriului de arbitraj din Paris, care s'a ocupat în timpul din urmă cu repartizarea despăgubirilor privitoare la județele dela frontiera Română-Ungară, județul Bihor va trebui să plătească 34 085.000 lei jumătății sale rămase în Ungaria.

Marele fabricant H. Ford a fost victima unui accident de... automobil.

Tipografia Diecezană Arad.

Școala noramlă de fete va da la 10 Aprilie orele 3,30 seara — în Palatul Cultural — o mare serbare urmată de tombolă în folosul bibliotecii școlii.

Căștigurile dela tombolă sunt în mare parte lucrate de elevele școlii și se compun din: broderii, fileuri țesături, vase pictate etc.

Prețul locurilor 50, 40, 30, 20, și 10 lei.

Suntem întrebați de unii săteni pentruce satele, Iteu, Seliște și Temișești au fost înconjurate cu forțe puternice de jandarmi, în ziua de 3 Aprilie, iar în interiorul lor patrulate de jandarmi?

Deasemenea ușiile bisericilor au fost baricate date de posturi de jandarmi.

Punem și noi aceasta întrebare celor în drept să răspundă.

Se atrage atențiunea d-lui diriginte al Oficiului Poștal-Arad, că plicurile trimise de către direcția clubului liberal din Arad, către unii președinți de comitete comunale, au fost violate, înainte de a ajunge la destinatar. Astfel plicul trimis președintelui organizației comunale din Cladova, a fost deschis. Cerem d-lui diriginte a proceda la cercetări, și a stabili vinovatul.

Altfel îi vom denunța noi în mod public.

Ministerul Instrucțiunii a hotărât ca înscrierea elevilor la bacalaureat să se facă în două serii.

În prima serie sunt elevii căzuți la prezentările anterioare și a căror înscriere se va face până la 1 Iunie, la inspectoratele școlare regionale.

În a doua serie sunt cei ce termină anul acesta cl. VIII. și înscrierea lor se va face între 22—24 Iunie a. c.

La minele de cărbuni din Lupeni și Petroșant s'au ivit unele conflicte, cari au fost aplanate în urma intervenției inspectoratului de muncă din Arad. Muncitorii au acceptat vechiul salariu până la finele lui Decembrie a. c., întrucât produsele minelor nu li s'a urcat prețul.

Duminecă la orele 10 a. m. în sala Primăriei se va ține o conferință de cătră D-nii Wilhelm Knechtel inspector central din Ministerul Agriculturii și D-l Lorant Vasile inspector agronom delegați de cătră Ministerul de Domenii pentru combaterea cochiliei (molii de vii — deci toți cei interesați să ia parte la aceasta însemnată conferință).

O groaznică explozie s'a produs la Harrisburg (Pensilvania) într-o mină de cărbuni. Au rămas sub dărâmaturile minei 600 de mineri.

PARLAMENTUL.

În cursul săptămânii au trecut prin Parlament legea chiriiilor, capod'opera d-lui Cădăbu și proiectul d-lui Garofild privitor la reorganizarea pescărilor.

Legea de organizare a ministerului de Agricultură a dat ocazie d-lui Madgearu să vorbească două ceasuri.

În colo. aceleași mistificări și dublări ale numărului deputaților

cari fac — după părerea unui majoritar — „unul cât zece”.

Dacă s'ar ține socoteală de aceasta, n'ar mai fi nici o încercătură la numărul voturilor cari sunt de zece ori mai multe decât numărul deputaților.

În timpul scurt ce-l au înaintea zeceșii parlamentari vor să „fericească” și pe funcționari prin proiectul D-lui Manoiilescu.

Buletin săptămânal.

Situația politică.

Externă.

Diferențul italo-jugoslav a rămas pe planul al doilea. Ultima fază ar fi următoarea: marile puteri vor trimite o notă comună guvernului italian, cu invitațiunea de a respecta independența Albaniei.

Pe primul plan s'au ridicat evenimentele ce se desfășoară din ce în ce mai accentuat în extremul-orient. Problema evenimentelor din China este destul de importantă pentru a nu o trece ușor cu vederea. E vorba de reacțiunea autohtonilor împotriva europenilor. E o mișcare naționalistă în adormitul imperiu al Soarelui. Nu se poate preciza însă dacă mișcarea a isvorit spontan, din însuși nevoile chineze sau — și inclinăm spre această din urmă ipoteză — este ecoul instigațiilor bolșevice, prin care Rușii urmăresc deslințarea imperiilor coloniale europene. Oricum, începutul, căruia nu i se dă prea multă încredință va avea urmări neașteptate.

— Senatul italian a ratificat și el tratatul privitor la Basarabia.

— La Geneva (Elveția) d-l Petrescu Comnen, ministrul României, a prezidat un banchet al presei. Președintele Cercului presei, D-l Jean Martin, a făcut elogiiu României, iar d-l Petrescu-Comnen a răspuns arătând rolul pacifist și umanitar pe care l-a jucat România. D-l Comnen a afirmat că după războiu, intoleranța României a primit de peste Nistru, peste 200 000 refugiați. Numai 200 000? Ne îndolm! Rugăm pe confrăți dela „Voința Poporului” să publice ei numărul exact al cetățenilor de recentă dată, grație cărora primim lunar vizita câte-unui inspector al umanității.

Internă.

Se remarcă o destindere a relațiilor dintre partide. Această destindere este provocată atât de starea sănătății M. S. Regelui — care, mulțumită lui Dumnezeu, se ameliorează zilnic — cât și de unele evenimente ce s'ar remarcă pe la vecinii noștri de la răsărit și miază-zi. De altfel nici un alt motiv de îngrijorare.

— Despre partidul d-lui doctor Lupu nu se mai aude nimic. Probabil este în „refacere”, după ofensiva dusă până mai acum câteva zile.

— Numai Național-Țărăniștii țin lumea veșnic atentă asupra lor. Vă amintiți că acum vre-o zece zile au desmățit unele „pertractări” cu guvernul, ei, azi anunță „oficios” că au rupt tratativele începute.

Suntem în plină operetă. Domnii aceștia cari de nouă ani nu fac altceva decât să se facă de răs prin pertractări și să se înmulțească prin... sci-ziparitate, domnii aceștia pertractomani până la ridicol, și ridicoli prin omogenitatea lor bălțată, voiau — nici mai mult, nici mai puțin — să trateze cu guvernul de la egal la egal. Au cerut: jumătate locuri în guvern, jumătate în parlament, dizolvare — titulatură de partid, etc., etc. Mai mult: d-l Griguta Iunian ar fi dorit ca, pentru a înmăna răspunsul național-țărăniștilor, să se ostenească până la d-sa acasă însuși... generalul Averescu, președintele Consiliului de miniștri!

Și oamenii aceștia lipsiți complet de simțul proporțiilor și vânduți de bunul simț românesc, au pretenția să guverneze țara.

Nu numai noi ci chiar proprii lor tovarăși de luptă rād de gugumanele pretenții ale lunienilor și maniacilor. Și nu numai că rād dar îi părăsesc — fug din partid. (Revenim la „Ultima oră”).

Sobolu.

Ultima oră.

S'a semnat un tratat de amiciție italo-ungar. Manifestațiile care au avut loc cu acest prilej sunt cu deosebire semnificative.

E vorba nu numai de anumite avantagii reciproce actuale ci și de unele vagi încurajări pentru viitor.

După manifestațiunile din zilele trecute pentru România, actualele manifestațiuni italo-ungare dela Roma cad ca un duș rece peste naivul entu-

siasm al „țăranului dela Dunăre”.

Pertractările național-țărăniște — guvernamentale au dus iar la... fărâmițarea „partidului” național-țărănesc.

Grupul Gr. Filipescu — Em. Antonescu — Lucasievič, cu toți partizanii lor, au demisionat individual dela național-țărăniști, și s-au înscris în bloc în partidul poporului.

Rep.

Cenzurat Prefectura Județului.